

1990

შ ა ბ ა თ ი

4

ა ბ ვ ი ს ტ ო

№93 (10330)

ფასი 3 კაპ.

გაზეთი გამოდის 1990 წლის 1 მარტიდან

საბ. კვ უზგდის საკლასო კომიტეტისა და სახალხო დამოუკიდებელი საქალაქო და რაიონული საზოგადოების ორგანო
ОДИШИ — ОРГАН ЗУГДИДСКОГО ГОРОДСКОГО КОМИТЕТА КП ГРУЗИИ,
ГОРОДСКОГО И РАЙОННОГО СОВЕТОВ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ

საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმში

მ. შ. 1 ივლისს საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარის გ. გუმბარიძის ხელმძღვანელობით გრძელდებოდა მუშაობა საარჩევნო კანონმდებლობის სრულყოფის საკითხებზე. 31 ივლისს მიღებულ იქნა გადაწყვეტილება განხილული კანონპროექტების გამოქვეყნების შესახებ, მათ შორის იმ კანონპროექტისა, რომლის შემუშავებაში მონაწილეობდნენ „დას“-ის, ლიბერალურ-დემოკრატიული ეროვნული პარტია, მრგვალი მაგიდის მონაწილე ორგანიზაციები, შვედეთის პარტია, რესპუბლიკურ-ფედერალური პარტია, სახალხო ფრონტი.

სხდომაზე საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭოს პრეზიდიუმის თავმჯდომარემ გ. გუმბარიძემ გააკეთა განცხადება, რომ მიმდინარე წლის 17 აგვისტოს დანიშნული საქართველოს სსრ უზენაესი საბჭოს სესიის მუშაობის დამთავრებამდე არ განხორციელდება „სსრ კავშირის კანონმდებლობით გაუთვალისწინებელ შეიარაღებულ ფორმირებათა შექმნის აკრძალვისა და იარაღის უკანონო შენახვის შემთხვევებში მისი ჩამორთმევის შესახებ“ სსრ კავშირის პრეზიდენტის 1980 წლის 25 ივლისის ბრძანებულებიდან გამომდინარე ღონისძიებანი, რათა ხელი არ შეეშალოს კანონპროექტების სახალხო განხილვასა და სესიის ნორმალურად ჩატარებას.

იმარჯვეს გეგანიზაციები

8180 ტონა ჩაისათვის იმარჯვეს იმარჯვეს კოლმეურნეობის წევრე პლანტაციის მშრომელნი. მიუხედავად ნაგვიანევი სეზონისა, შედეგები თვალსაჩინოა. იმარჯვეს შექანიზატორებმა, რომლებმაც მისი ივლისის დავალება ხარისხის დატვირთვით შეასრულეს. ეკონომიკურ შეჯიბრებაში გამარჯვეს იმ ბრიგადებმა, რომლებსაც ჯ. ნადარია, შ. გაბისკირია, ვ. გვარამია, ჯ. ჩიქობავა, ვლ. ქარჩავა, შ. კვარაცხელია ხელმძღვანელობენ. მათვე დაეცათ ფულადი პრემიები. მისი ივლისში მრეწველობის ხარჯდა 1254 ტონა ჩაის ფოთლი. წარმატებებია აგვისტოს თვეშიც.

დავაჩქაროთ კურკოვანი ხილის დამზადება!

როგორც „საქსოფლდამზადების“ რაიონული გაერთიანების ეკონომისტი ლეილა ბენდელიანი გვაცხადებებს, გაერთიანებამ სეზონში უნდა დამზადოს 1240 ტონა კურკოვანი ხილი. ფაქტობრივად დამზადებულია 1100 ტონა, მათ შორის ქალაქად 87 ტონა. კურკოვანი ხილის დამზადების დავალება გადამტებით შეასრულეს: ორჯონიძის, ნა-

ცატუს, ტყაიას, ჯიხაშკარის, კითაწყარის, ცაიშის, კახათის კოლმეურნეობებმა, ორსანტიის, ანაკლიის, დიდინების მეურნეობებმა. კურკოვანი ხილის დამზადება უნდა დაჩქარონ ურთის, ინგირის, ოქტომბრის, ახალკახათის, შაქვიწყის, ნარაზენის, ჩხორიის და სხვა კოლმეურნეობებმა. კურკოვანი ხილის დამზადება გრძელდება.

ბრიგადა არენდული წესით მუშაობს

37 ცენტნერს. ასევე გადაჭარბებით შესრულდა ყველა სახის სასოფლო სამეურნეო პროდუქციის წარმოების გეგმები. შრომის ნაყოფიერების ამაღლების პარალელურად გაიზარდა კაცობრივი საზღვარი და მან 12 მანეთს გადაჭარბა. განსაკუთრებით იმარჯვეს მექანიზატორებმა რევაზ, ნუგზარ და ვიქტორ ყუფუნია. შარშან მათ გეგმიური 20 ტონის მაგიერ აწარმოეს 25 ტონა ჩაის ფოთლი. ეს იყო შარშან, წელს უფრო მეტადად შრომობენ არენდატორები. გეგმიური 250 ტონიდან უკვე მოკრეფილია 190 ტონაზე მეტი ხარისხოვანი ჩაის მწვანე

ის პარკის დამზადების დავალება. სათაო პარკსარობს ჩაბარდა 161 კილოგრამი მაღალხარისხოვანი აბრეშუმის პარკი, არენდატორებს ყველა პირობა აქვთ შექმნილი ნორმალური მუშაობისათვის. მიმდინარე წელს ისინი აწარმოებენ 15 ტონა სიმინდს, 14 ტონა ციტრუსოვანთა ნაყოფს და 12,5 ტონა ტუნგოს. კვლავ ნაყოფიერად შრომობენ ბრიგადის წევრები ვ. გაბუნია, ნ. ყუფუნია, მ. კიტია, მერგოლტრები ვ. ყუფუნია და ქ. ლატარია.

ნ. ჯაჭუჭია.

ჩაის მწვანე ფოთლის კრეფა რაიონში 1 აგვისტოსათვის

კოლმეურნეობები, საბჭოთა მეურნეობები	წილი აგვისტოსათვის	ძირითადი
ახალბასთუმანი	1820	69,9
ახალსოფელი	1680	70,9
კოლხიდა	1060	72,2
ახალკახათი	855	78,1
გრიგოლიში	640	59,9
ინგირი	8180	60,8
კახათი	2980	65,1
კოკი	685	67,6
კორცხელი	1470	58,7
ნაცატუ	970	55,8
ნარაზენი	2690	67,9
ოდიში	1480	60,3
ყულიშკარი	1480	60,0
ოქტომბერი	1460	55,8
რიყე	1650	74,4
რუხი „საქართველო“	8960	48,8
შამგონა	945	65,8
ჩხორია	1420	62,8
ტყაია	1040	66,4
ცაიში	1185	64,7
ურთა	650	61,5
ჭაქვიწყი	1805	56,7
კითაწყარი	1440	66,0
ქვალაში	2000	47,1
ჯიხაშკარი	1050	60,7
ორულუს რძის ხაჭ.	850	66,8
საბჭოთა მეურნეობები:		
ახალსოფელი	800	60,7
ანაკლია	200	66,0
განარჯიის მუხურა	150	60,0
დიდინები	810	61,9
დარჩელი	1500	61,0
წიდაეწერი	4880	56,2
ნარაზენი	2730	62,4
ონარია	2100	62,0
ხეცურა	2675	61,5
ინგირი	8780	69,2
ჩაის ფოთლი	255	66,4
ორსანტია	650	66,0
სულ რაიონში	82480	61,7

ინფორმაცია

ნაყოფიერი გარჯით

წარმატებით გაართვეს თავი ივლისის თვის დავალებების შესრულებას საიჯარო საწარმოო ფორმა „ენგურის“ (დირექტორი ჯ. გოგობია) კოლექტივის წევრებმა. მიწოდების გეგმა შესრულდა ესეიგი პროცენტით. დაგეგმილი 348 ათასი მანეთის მაგიერ გამოუშვეს 350 ათასი მანეთის სასაქონლო პროდუქტა. სახალხო მოხმარების საქონლის გეგმა ითვალისწინებდა 220 ათ.

ასი მანეთის პროდუქციის გამოშვებას. ფაქტობრივად გამოშვებულ იქნა 225 ათასი მანეთის სახალხო მოხმარების საქონელი. მოწინავეთა რიგებში კვლავ ღიშონათისა და ლუდის საამქროებია (უფროსები ჯ. კვარაცხელია და ბ. შენგელია). ნაყოფიერად იშრომეს ი. კორკელიამ, ჯ. ხაბურზანიამ, ა. ფიფია, ნ. გულენავამ, ე. ანთიამ, ლ. ლულათავამ, ე. ლათათიამ, თ. ბუქიამ და სხვებმა.

საქართველოს
საბჭოთაო
საზოგადოებრივი
მედიის ცენტრი

ზუგდიდს სჭირდება მუსიკალური სასწავლებელი

ქალაქი ზუგდიდი ოდითგანვე ასრულებდა გარკვეულ ფუნქციას დასავლეთ საქართველოს და საზოგადოდ სრულიად საქართველოს კულტურულ ცხოვრებაში. უკანასკნელ პერიოდში ამ მხრივ მნიშვნელოვანი ფუნქცია ეკისრებოდა ზუგდიდის სახელმწიფო თეატრს, ისტორიულ მუზეუმს, ქალაქსა და რაიონში ფართოდ განვითარებულია განათლების ქსელი.

ომამდელ პერიოდში კი კულტურის ასეთ ცენტრებს გაუთვინიანებდა ზუგდიდის სამუსიკო სასწავლებელი (აღრე ტექნიკურად წოდებული), რომელმაც 1988-1991 წლებში იარსება და დაიხურა თავის დროულ პროფესიული და კომპოზიტორული კადრებით დაკომპლექტებული. ეს სასწავლებელი ეწეოდა არა მხოლოდ დიდ საგანმანათლებლო მუშაობას, ზრდიდა არამარტო რაიონისა და საზოგადოდ მთელი რეგიონისათვის საქარო კადრებს, არამედ წარმოადგენდა ამ პერიოდისთვის ანგარიშგასაწევ სამუსიკო ცენტრს, რომლის ბაზაზე ეწყობოდა სისტემურად კონცერტები, მოქმედებდა ჩასახერხი სასული და სიმებიანი ორკესტრი.

აღნიშნულ წლებში ზუგდიდის სამუსიკო სასწავლებელში მოღვაწეობდნენ თბილისის კონსერვატორიის გამოჩენილი პროფესორ-მასწავლებლები: კომპოზიტორი შოა ბაბალიაშვილი, ახლოდ დოვიტო, მისი მუშაობა მარტარა მარტაროსოვა, ბიანისტი გროსმანი, ხელოვნებოთმცოდნე ციციანი, ჩასახერხი საკრავების განყოფილების გამგე ი. ტიგაროვი, საკუნდო კლასის ხელმძღვანელი ბ. ქედიძე და სხვები.

ამჟამად ზუგდიდში ფუნქციონირებს სამი სკოლა და ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებთან არსებული ევროპულად აღჭურვილი სკოლები. №1 სამუსიკო სკოლა უზრუნველყოფილია კვალიფიციურ პედაგოგთა კადრებით. შვიდ მათგანს კი უმაღლესი განათლება აქვს.

იმის გამო, რომ რაიონსა და ქალაქში არ არის სამუსიკო სასწავლებელი, სკოლების კურსდამთავრებულთა უმეტესობა სწავლის გასაგრძელებლად სხვა ქალაქებში მიდის, რაც ბუნებრივია, იწვევს კადრების დენადობას და ახალგაზრდობის თანდათანობით მოწყვეტას მშობლიურ ქალაქთან და რაიონთან.

კეთილი შურით შევსურებთ რესპუბლიკის ქალაქებს (თელავი, გორი, ბათუმი, ქუთაისი და ა. შ.), სადაც იმართება სხვადასხვა მუსიკალური ფესტივალები და ეს ზეიმი ხომ ყველას სჭირდება, იქნება იგი პროფესიონალი მუსიკოსი თუ უბრალოდ მოყვარული. საწყენია, რომ ისეთ ტრადიციულ ქალაქში, როგორც ზუგდიდი, არ არსებობს პროფესიონალ მუსიკოსთა გუნდი. ყველა ამ და სხვა პრობლემების მოწესრიგებას, რაც აღამიანთა სულიერი ყოფის ამოღებას შეეხება, ჩვენ ვუკავშირებთ მუსიკალური სასწავლებლის აღდგენას, რომელიც შეტად საშურია ზუგდიდისათვის. ვფიქრობთ, ქალაქში ამჟამად

მაღ მოღვაწე მ კონსერვატორია დამთავრებული პედაგოგი, ორი კიდევ კონსერვატორიაში ეუფლება მუსიკის ხაიდუმლოებას, ქალაქის №1 სამუსიკო სკოლის მატერიალურ-ტექნიკური ბაზა სასწავლებლის აღდგენისათვის სრულიად საკმარისია.

დღევანდელ პირობებში, როცა გარდაქმნის ტალღა ყველა სფეროს შეიხი და ხტიშულს აძლევს თავისუფალ აზროვნებას, ხელოვნების დარგის მუშაუბები მიეხსილამებით ადგილობრივ ხელმძღვანელთა იმ პოზიციას, რომელიც გამოიხატება ზუგდიდში უმაღლესი სასწავლებლის გახსნის შედეგობაში, მაგრამ არ უნდა დავივიწყოთ აღამიანის სულიერი აღზრდის საქმე, რამეთუ დღევანდელში მშფოთვარე ცხოვრებაში კიდევ ერთხელ თვალნათლივ გვიჩვენა: უჭირს ქართველი აღამიანის ზნეობას, მის სულს...

მინდა წერილი დავამთავრო გენიალური გერმანელი კომპოზიტორის ლუდვიგ ვან ბეთოვენის შემდეგი სიტყვებით: „ხელოვნების გარეშე ბუნებას შეუძლია აღამიანი ბარბაროსად აქციოს“.

შ. სიჭინავა,
№1 სამუსიკო სკოლის პედაგოგი, კულტურის დამსახურებული მუშაკი.

ავტორის თხოვნით მონორაზ გადარიცხება შერაბ კახტავას სახელობის ფონდში.

რედაქციისათვის: საკითხი, რომელიც პედაგოგმა შ. სიჭინავამ წამოჭრა, ჩვენი დღევანდელი ყოფისათვის ძალზე აქტუალურია. მართლაც, ისეთი მდდარი კულტურისა და წარსულის ქალაქს როგორც ზუგდიდი, რატომ არ უნდა აქონდეს მუსიკალური სასწავლებელი. იმდენად დიდა ჩვენი ასეთი ტიპის სასწავლებლის აუცილებლად არსებობის ფაქტორი, რომ იმდენად იგი სათანადო ორგანიზების მსჯელობის სიწინად იქცევა და ბოლოს დაბოლოს მოგვეცემა საშუალება ჩვენმა შვილებმა მუსიკალური განათლება მშობლიურ ქალაქში მიიღონ.

წერილი რედაქციას

გაზეთ „ოდიშის“ მიმდინარე ებლობის წლიური გეგმა განისწავლეს 24 ივლისის ნომერში აზღერა 9 მილიონ 546 ათასი გამოქვეყნდა ქალაქის სტატისტიკის განყოფილების მისალ-ტიკური განყოფილების მისალ-ი. ები ქალაქის სოციალ-ეკონომი- შემდეგში გამოირკვა, რომ

ვევას კორექტირება უნდა გაუკეთდეს

კური განვითარების 6 თვის შედეგების შესახებ. სხვა სამშენებლო ორგანიზაციებთან ერთად ამ ცნობის ერთ-ერთ გრაფიკში არის №12 სამშენებლო ტრესტის №3 სამმართველო, აქვეა მშენებლობის ნახევარი წლის გეგმის შესრულების მაჩვენებელი ცხრილი, სადაც ნახვებია, რომ №3 სამშენებლო სამმართველო მშენებლობის გეგმა შეასრულა 43,5 პროცენტით, საკუთარი ძალებით 41 პროცენტით.

ეს ციფრები არსწორია, მაგრამ ამაში ჩვენ ვერაფერს ვერ დავადანაშაულებთ. მიზეზი ისევე ჩვენი ვართ, რომ დროზე არ ვიზრუნეთ მშენებლობის გეგმაში დაშვებული ცვლილებების დროული კორექტირებისათვის. ქალაქის სტატისტიკურმა განყოფილებამ კი პირფანდელი გეგმის კვალობაზე გაიანგარიშა ნახევარი წლის მონაცემები.

შეითხველი რომ საქმის კურსში იყოს, მინდა მოკვთე შემდეგ სახის განმარტება.

წლის დასაწყისში, როცა მშენებარე ქარხანა „ვექტორი“ „მედლასტის“ ქარხანად გადაკეთდა, გადაწყდა მშენებლობა გაგრძელებული ყოფილიყო რაც შეიძლება ჩქარი ტემპით. შვენი

„მედლასტის“ მშენებლობისათვის საჭირო სამუშაოთა მოცულობა არ იყო სახელმწიფო დაკვეთით, რის გამოც ჩვენთვის არ იყო გამოყოფილი საქმირო მასალები და კონსტრუქციები. ამის გამო შემდგომში ორგანიზება სამმართველოს განამდ დაუმტკიცა 5 მილიონ 55 ათასი მანეთი. მათ შორის საქმეარი ძალებით 4 მილიონ 676 ათასი მანეთი. ასე რომ თავიდან დაშვებულ გეგმისა და ფაქტურ გეგმას შორის სხვაობა 4 მილიონს სჭარბობს. ქალაქის სტატისტიკურ განყოფილებაში კი პირფანდელი ციფრის დარჩა ძალაში და ნახევარი წლის გეგმის განგარიშება ამ ციფრის კვალობაზე გაკეთდა. ამან კი ძალზე დაბლა დასწია ნახევარი წლის გეგმის მაჩვენებელი.

ჩვენმა კორექტირება მშენებლობის ნახევარი წლის გეგმა 78 პროცენტით შეასრულა, საკუთარი ძალებით კი 98 პროცენტით. მართალია ეს ეტრფერი საჩარბიელო მაჩვენებელია მაგრამ გაზეთში გამოქვეყნებულ მონაცემებსა და ამ ციფრებს შორის სხვაობა საკმაოდ დიდა.

თ. ძიშუა,
№8 სამშენებლო სამმართველოს უფროსი.

ჩვენს სახიკადლო მგოსანს აკავი წერეთელს დიდებულ პოემებთან, ლექსებთან და პუბლიცისტურ წერილებთან ერთად შესანიშნავი მოთხრობებიც უწერია. თავისი მადლცხებული კალმით იგი ამუშავებდა იმ თემებს, რაც მისი თანამედროვე ცხოვრების უპირველეს სატიკარს შეადგენდა.

აღნიშნულ პროზულ ქმნილებებში მკითხველი მთელი სისხვით, აკავიებური მომხიბვლელით შეიგრძნობდა მწერლის გონებაშეხილობას, ცხოვრების ეულ სიბრძნეს, მზურვალე მამულიშვილური გულის ფეთქვას და მხატვრული აზროვნების შესაშურ აღდოს. სულგანთღებულ მწერალს აქვს ერთი მინიატურული მოთხრობა სახელწოდებით „დღევანდელი“, ამ მტირფორმატიან სიუჟეტშიც მწერალი ერის საჭირობოროტო საკითხს ეხება. ერთი შეხედვით, თითქოს უმნიშვნელო რამდელ შეიძლება მოიჩვენოს მკითხველს მასში გადმოცემული ამბავი, მაგრამ საკმარისია სათქმელს გულის შირამდე ჩაჰყვი და გაითავისო, რომ დღევანდლობასთან მისი ცოცხალი კავშირის მადლიც შეიგრძნოს.

ერთი მოთხრობის კეთილი ექო

„ღმერთმა რომ იობი განსაცდელში ჩააგდო, ყოველგვარი პირო მიყენა კარზე, ამ სიტყვებით იწყება მოთხრობა და უკეთა სახლ-კარი, გაუნდაღურა პირნახული, გადაუშენა ჭოგები და ესეც რომ აღარ აკმარა, დაასნულა-დააწყულა და მატლებიც დაახვია. ამ დროს შეუჩნდა ეშმაკი, მაგრამ ძვირი ღვთაის ვერ აოქმევინა: „ყოველივე მისი ნებაა“ ამბობდა.

ნახა ღმერთმა მისი მოჩილე და დაეცა და დაუბრუნა ყოველგვარი დანაკლისი. აკურთხა მადლით და მისი მოთხრობა საზოგადოებრივად დაუდგა კაცობრიობას. მისი გვაშიდან გამოსული ქია-მატლებიც მადლად გადააქცია და დაურიგა ხას არგებლოდ ქვეყნიერებას. იმათ-თაგანი ორი საქართველოსაც ერგო: ფუტყარი და აბრეშუმის ქია. მერე მწერალი საითათოდ მათ ღირსებებზე უყვება მკითხველს. სიყვარულით აღწერს ფუტყარის გულმოდგინებას, გაკვირვებულია იმით, თუ როგორ დაექმებს იგი იობის ცრემლებს და რომელი ყვავილის გულშიაც

კი მიავნებს, ამოწუნწის, რომ თაფლი და საწოელი აქეთოს.

მადლიერების გრძობით აღსავსე სიტყვებს უძღვის მწერალი აბრეშუმის ქიასაც. იგი წერს: „—მეორე —უფრო მშვიდლი, რუმი და გულჩახვეულია. რამდენჯერმე იძრობს ტყავს, რომ ამოხვეწოს აბრეშუმის ტიტველთ შესამოსადო“.

ასეთ პასუებს მოყვება მწერლის ნოსტალგია წარსულ დროებაზე: ძველად, საქართველოში, ყოველ ოჯახში იჩენდნენ ერთხაც და მეორესაც, სადაც არ იხარებდა, ის ოჯახი ნაძრანი იყო: უთუოდ ბოროტი და უკუღმართი რამ შეუტანიათ ოჯახშიო“

მისთანა ხმას ყველა ერთდგნოდა და მითმაც ცდილობდნენ, რომ ფუტყარიც გაეშენებიათ და აბრეშუმის მოყვანათ და ღმერთიც ხელს უმართავდათ. დღეს კი ჩვენში ძველებურად ვერც ერთი და ვეღარც მეორე ვეღარ ხარობს და რა უნდა ვქნათ, რომ გამოვებრუნოთ?

აი, რა სტიკია მგოსანს. მახასხნილი დღესაც წვაკს ჩვენს

მებარეშუმეობის განვითარებას დიდი ამაგი დასდო ჩვენს რაიონში და ძირძველი დარგი-საღმი ფანატყური სიყვარული გვიანდერძა.

ეს მოთხრობა დღევანდელ ქართულ სოფელს, მის საღმენ-სატყვარს ეხმინება. ვუთხოვთ კუთვნილ ყურადღებას ფუტყარისა და აბრეშუმის ქიის მოშენებას? რა თქმა უნდა არა. და ამიტომაც უდერს კეთილ შეგონებად და გაფრთხილებად დიდი აკაკის სიტყვები: — არ უნდა დავივიწყოთ მამა-პაპათა ღვაწლი, უნდა მივხამოთ მათ საქციელს...

წ. ცხინდანი.

ფლორის შენარჩუნებით

„კოლხიდმშენის“ №8 მოძრავე-მექანიზირებული კოლონიის (უფროსი შ. ბიგვაია), კორექტივი კოლხეთის დაბლობზე ფლორის (ტყე-ბუჩქების) შენარჩუნებით აწარმოებს სამედიკალირაციო სამუშაოებს.

კოლონიამ ექვს თვეში 2 მილიონ 578 ათას მანეთის სამუშაოს ნაცვლად შეასრულა 2 მილიონ 589 ათასი მანეთის სამუშაო, რაც დავალების 100,4 პროცენტს შეადგენს. ხომის ზონაში საექსპლუატაციოდ გადაეცა 133 ჰექტარი, ზუგდიდში 290 ჰექტარი. წლის ბოლომდე 60 ჰექტარზე სამედიკალირაციო სამუშაოები იწარმოებს კახათში, 280-ზე ცაიში და ა. შ.

მეორე პანორამა

(ნაწევრი პრეტელი მოთხრობიდან „რომელია ალაშენა ხალხი...“)

ახალგაზრდა მწერალი, ყურნალ „ნიანგის“ პრემიის ლაურეატის მეორე პანორამის იუმორისტულ მოთხრობებს ჩვენი გაზეთის მკითხველებიც იცნობენ.

ამჯერად გთავაზობთ მის „სერიოზულ“ პრინციპულ-ფრცხვანულ მოთხრობიდან „რომელია ალაშენა ხალხი...“

მ. კანტუროს პირველი მოთხრობა გამოქვეყნდა 1977 წელს ყურნალ „ნიანგის“ შემდგომ მოთხრობები დაიბეჭდა ილიანას „ეგრისის“ და ყურნალ „ციციკარში“.

ახალგაზრდა მწერალი ცხოვრობს ქალაქ ჯავარში. იგი გაზეთ „გნგურის“ ჩირაღდნის რედაქტორია. პარალელურად თანამშრომლობს საქართველოს მწერალთა კავშირის ზუგდიდის რეგიონალური განყოფილების ალმანახ „გნგურის“ რედაქციასთან.

მოთხრობას, რომლის ნაწყვეტსაც გთავაზობთ, სულ მალე იბეჭადენ მკითხველები ყურნალ „ციციკარში“.

როცა პირველი კაცი დაიღუპა გზის მშენებლობაზე, სოფელს ტკივილისგან და თანაგრძობისგან კი არა, უფრო მოულოდნელობისგან ჩაუვარდა ენა მუცელში. რამდენიმე ხანით მუშაობა ყველაფერ შეწყდა.

ხალხი შემთხვევის ადგილისკენ გაიხარდა. ხალხი და ენოები და-ცარხელდა. დიდ-ბატარაანად ყველა აქ მოვიდა. მილიციელებს, სახლშია და კოლმეურნეობის თავმჯდომარეებს, მშენებლობის ხელმძღვანელებს ცოტა ჯაფა როდი დასჭირდა, რათა ხალხს როგორმე უკან დაებია, რადგან ყოველ წუთს მოხალღიერი იყო კლდის ქანების კვლავ ჩამოწოლა.

ხალხი უსიტყვოდ, შექანკურად და უძალიანდებოდ მათ, რადგან კლდის ჩამოწოლილ ნაწილს, რომელსაც გზის კუთხე მთლიანად მოეწირებინა, რაღაც ანდამატური, მაგნიტური ძალა მისცემოდა: ყველას თავისკენ იზიდავდა, თავისკენ ეწეოდა გაუთვითცნობიერებელი კრძალვითა და შიშით. თითქოს აუცილებელი იყო, ყველას საკუთარი თვალთ ენახა ის ადგილი, რომლის ქვეშაც, როგორც ამბობდნენ (ეს ერთგვარად დაუქრებელიც ჩანდა), ადამიანი იყო ჩამარხული.

მერე ხმისამოუღებლად, მდუმარედ, დაბნეული სახეებით და გაურკვეველი მოლოდინით მი-სჩერებოდნენ, თუ როგორ ფრთხილად გადაქონდა ტრაქტორს ჩამო-ნაშალი და ხევში ყრიდა, მერე როგორი ხელის კანკალით მუშაობდნენ შუშები. მათ სოფლის ჯმის ვეტერანთა საბჭოს თავმჯდომარე იროდიონ ნაჭუბია წაეშე-ღებოდა: ერთ-ერთ მუშას, რომელმაც წამით შეისვენა, ნიჩაბი ჩამოართვა და ისიც მათსავით ფრთხილად შეუდგა ჩამონაშლისაგან გზის გადწმენდას. ეს რომ დაინახეს, სოფელით კაცები და ბიჭები თი-თოთოდ გამოეშვივნენ ხალხს და თანდათანობით შეეჩაცვლნენ მუშებს. ყველანი უხმოდ-მუშაობდნენ.

ხანდახან თუ გაისმოდა მშენებ-ლობის რომელიმე ხელმძღვანელის თუ იროდიონ ნაჭუბიას მოკლე-მოკლე მითითება...

ხალხმა მხოლოდ მაშინ ამოიღო ხმა, მხოლოდ მაშინ ამოიგონა, როცა საშინლად დასახიჩრებული ადამიანის გვამი შემთხვევის ადგი-ლიდან მოშორებით უცბად საიდან-ღაც გაჩენილ ბრუნებზე დაასვენეს.

—გაი, შენს ოჯახს, უბედუროო!... —ამოიხრა ვიღაცამ, მაგრამ ეს ამოიხრა მაშინ ისე გაისმა, თით-ქოს აქ, ამ ხეობაში, კიდევ ერთი ამონალი აეფეთქებინათ.

დასახიჩრებული სხეული საშინე-ლი სანახავი იყო ვერაგინ უს-წორგვად თვალს სხეულზე ქერ

კიდევ შეუმზარ და ჭრილობები-იდან მერნავ სისხლს. ამ ბუნების წილში, ამ ულამაზეს ხეობაში (ქვევიდან მდინარის დინების ხმა ფოთლების შრიალივით ისმოდა), ამ მთებსა და ხეებს შორის, ამ ბალახებსა და ყვავილებს შორის, ამ ჩანჩქერსა და წყაროებს შორის, ამ ზღაპრულად გამოქანდაკებულ კლდეებსა და ლოდებს შორის—აქ, სადაც ყველაფერი ერთი გამოუთ-ქმელ ბარმონის ქმნიდა და სადაც ყველაფერი გონებაში უწვდომელ კანონზომიერებას ემორჩილებოდა, ეს ყველაფერი გაუგებარ, ამოუხსნელ ბრალდებად ჩანდა. გაუმარ-ველად მდგარი ხალხი ამას ინს-ტიქტით ხვდებოდა და კიდევ რა-ღაც გაურკვეველი მოლოდინით შეტყობილთ ამ გაურკვეველი მო-ლოდინისაგან თითქოს სუნთქვა ეხუთებოდათ.

და უცბად ყველამ შეგნით ამ-ოისუნთქა, თითქოს თავდავიწყები-დან გამოერკვა ხალხი: ყველამ თი-თქმის ერთდროულად უტია გზა და მათ შორის ჩვეული დინჯი ნაბი-ჭებით თავაწეული და (რაც მოთვა-რია) საოცრად თავდაქრებულნი, მტკიცე შინაგანი ღირსების გამო-ხატვით იერით მომავალი შედეგ-ბებია გამოჩნდა. და, თუმცა ვერც ერთი ვერ ავიხსნიდათ, ვერც ერ-თი გეტყვოდათ, რა იყო ეს: ხა-დაც გაქრა უმწირობის გრძობა და თითოეულმა ცალ-ცალკე, გაუთვით ცნობიერებლად, თავისდაუნებურად იგრძნო, რომ მარტო არ იყო მერე ეს გაცდა თითქოს უფრო დაიხ-ვეწა, უფრო გამოიკვეთა და იმე-დად იქცა, წილგამართულ, თავ-დაჭერებულ, დინჯი ნაბიჭებით მო-არულ იმედად, რომელიც ეს-ეს არის ხალხის წილიდან გამოვიდა და შეიხალა ოდნავ ამაღლებულ ადგილას ბრუნებზე დასვენებულ სასოწარკვეთას... არა, რა თქმა უნდა, სასწაული არ მოხდებოდა!...

ეს ყველამ უწყოდა. მაგრამ ისიც ყველამ იცოდა, რომ აწი ყველა-ფერი ისე მოხდებოდა, როგორც წესი და რიგი იყო ხალხზე ასეთ დროს... ასეთი დრო!—კი ამ საბე-დისწერო აფეთქებამდე არ ყოფი-ლიყო ჭერ, უფრო სწორად —იმათ, ვინც ამჟამინდელ სოფელში ცხოვ-რობდა, არ გამოეცადათ. ამიტომ იყო, რომ დაიბნა ყველა, ამიტომ იყო, —რომ ვერაგინ—თვით ყველა-ზე უმამაცესა და ბევრის ამტანმა რკინისგულანამა მამაკაცებმაც კი ვერ გახედეს ინიციატივის თავის თავზე ადგა.

შედეგ ბებიას კი, რომელსაც ამ გაჭირვების გამო შინაგანად ერთ მუ-შტად გაერთიანებულ სოფელთა ათასი წყვილი თვალი მისჩერებოდა, უკვე ამოეღო სუფთა ცხვირსახოცი და ტრაქტორს დაეჭყუდეს და-

სახიჩრებული სახისათვის დაეფარ-ებინა. მერე ფეხები გაუსწორა, მკლავები გულზე დაუკრიფა... რამ-დენადმე შეიძლებოდა, ტანსაცმელი, რომელიც ზედ ეცვა მკვდარს, წეს-რიგში მოეყვანა. სოფელს რაღაც-ნაირი დაზნაულის გრძობა ტანჯა-ვდა და ეს თითქოს იმიტომ, რომ ამ მოულოდნელ, გაუთვალისწინე-ბელ ხიფათს ასე მოუმზადებელი, უმწირო შეხვდა და როდესაც მე-დეა ბებიამ იმ ბრუნებების შუაზე გახევა მოინდომა, რომლის მეორე ნახევარზეც მკვდარი ესვენა და ვერ მოერია, და როდესაც მოხედა სოფლის მამაკაცებს, ისინი უშაშ, თითქოს ჩადენილი უნებელი დანაშაულის გამოხადებდა უნდათო, ყველანი ერთბაშად დაიბრუნენ... მერე ის ბრუნები გაშალეს და მკვდარს თავიდან ფეხამდე გადა-ფარეს.

ახლა კი უკვე მკვდარი ნამდვილ, უფრო სწორად, ჩვეულებრივ მკვდარს ჰგავდა, სოფელიც თით-ქოს მხოლოდ ახლა მიხვდა, რომ წინ მიცვალებული ესვენა და წესისამერ მოთქმას შეუდგა. ქაღ-ბი (ახლათ ინსტიქტურად, ჩვეუ-ლებების მიხედვით) ბრუნებზედაფა-რებული დაღუპული მუშის ირგვლივ ნახევარწრედ შეიკრიბნენ და ისეთი მოთქმით განაგრძეს გულისტკივილ-ის გამოხატვა, თითქოს მათ წინ სოფლის საუკეთესო შვილი, სოფ-ლის მომავალი ესვენა, არადა იმ მომენტში სოფელითაგან თითქმის არავინ იცოდა, ხალხური იყო ის და არც არავის უყითხავს ტომით, მო-დებოდა უცხო და ვინ იცის, რა მიხნით, რა ოცნების გამო აქ გზის მშენებლობაზე ჩამოხული „რუსის“ აგან-ჩავანა (იმ დროს სოფელი ჩამოხულ ყველა არაადგილობრივ მკვდარს, რა ეროვნებისა უნდა ყოფილიყო, რატომღაც „რუსს“ ეძახდა, ხოლო თუ იგი შავგერ-მანი იქნებოდა ან უნაგისფერი გადარკვდა— „თათარსი“)—აქ, ამ მარადიული თოვლის შარავანდელით თავწაქრული მთების საუფლოში, ამ საამოდ მოშრიანდ მდინარის ხეობა-ში, ამ ლურჯი ცის თაღის ქვეშ, ამ ზღაპრული ბუნების წილში— ამ სამოთხეში განა ყველა ამ ბუ-ნების, ამ სამოთხის შვილი არ იყო?!.. კაცებმა ჯიბეზე იკრეს ხელი და სიგარეტები ამოაძვრინეს. მერე თანდათანობით გარს შემოერთა-ნენ ერთ-ერთ ახალგაზრდა მუშას, რომელიც ართოლებული ხმით, თითქმის ტირილით, ყველამ კლდის ჩამონგრევის ეპიზოდს. ახალგაზრდა მუშა აქაური, ამ სოფლის მკვდარი იყო და მწუხარების გარდა ისიც უმბორკავდა ენას, რომ ისეთი განც-და ჰქონდა, თითქოს მასწავლებლის წინ იდგა (როგორც მაშინ, ბავშ-ვობაში) და მოუშვადებელი ყვებოდა აუცილებელ საწვეპრო ადგილს წიგნიდან. მაღიმაღ ჩერდებოდა, ნერწყვს ძლივსძლივობით ყლაპავდა, სიტყვებს იმეორებდა, ჭუჭყიანი ხე-ლისგულით შუბლიდან ოფლს იწმე-ნდდა და ისედაც ტალახით მოსვრილ სახეს უარესად ითხუპნიდა.

და იმეორებდა, თითქოს სოფელმა ამჯერადაც ღირსეულად გაუძლო გა-ნსაცდელს, რამდენადაც ამჯერადაც ღირსეულად მოიხადა თავისი მამა-პაპური ვალი, რა თქმა უნდა, უპირველეს ყოვლისა—თავისი არსე-ბობის წინაშე —კიდევ ერთხელ დაამტკიცა თავისი სუვერენული... თავისთავადი ფიციება თუ ხასიათი და ამ ხასიათის არსებობის უფუ-ნებად, რადგან ის მაღლიერი შეძ-ხილი... მთელი მოსოფლი შემოვლ-ილი მაქვს... რაც უნდა ყოფი-

ული მუშის სხოვნას. მაშინ არ იყო აშენებული მშენებელითა კულტურის სასახლე, რომლის შესახებაც შემ-დეგში დედაქალაქიდან მშენებლობა-ზე სტუმრად ჩამოსულმა სახალხო არტისტმა გულწრფელად თქვა: „ინე-ტავ, ასეთ შენობაში მოთავსა ჩვენი თეატრი და მეტს არას ვი-ნატრებდი რაო?!“—ამიტომ, მიცვა-ლებული სოფლის ოცდაათიან წლე-ბში აშენებულ, ოდნავ გვერდზე მოქცეულ ფიცრულ კლუბში დაას-ვენეს. არ ვიცი, მშენებლობის ხელმძღვანელთა გამოუცდლობის გამო (მშენებლობა ხომ ის-ის იყო იწყებოდა) თუ იმიტომ, რომ მიც-ვალებული ადგილობრივი კოლმეუ-რნეობის სახსრებით აშენებულ კლუ-ბში დაასვენეს, უნებურად ინიციატ-ივას სოფლები დაეუფლნენ, ფა-ქტობრივად ისინი იქცნენ მიცვალ-ებულის უპირველეს ჭირისუფლებად.

როგორც ასეთ დროს იცოდნენ ხო-ლმე, სოფლებებმა თავიანთი სახ-ლებიდან მოიტანეს ხალიჩები, ფარ-ღები და ისე მოართეს კლუბის და-რბაში, რომ შიგნიდან ის სულთ-ნის სასახლე ეგონებოდა კაცს, სამი დღე ესვენა მიცვალებული კლუბში, სამი დღე, სანამ ნამდვილ ქირის-უფლებს მიაწვდიდნენ ხმას და ჩამოვიდოდნენ. სამი დღის განმავ-ლობაში სოფელი თავისი ადათისა და წესის მიხედვით პატრონობდა, ღამის კუთვდა მას.

წასვენების დღეს, როგორც გან-ვენებამდე ხდებოდა ხოლმე, კლუბთან თითქმის მთელმა სოფელმა მოიყა-რა თავი. მოვიდნენ, რა თქმა უნ-და, მშენებლებიც. რაიონის ცენტ-რიდანაც ჩამოვიდნენ. ადგილობრივი სკოლის დირექტორმა და შინაბერა პიონერხელმძღვანელმა კლუბის შე-სასვლელთან პიონერები დააყენეს. პიონერები მიუძღოდნენ წინ კუბოს, როცა მას ცენტრალურ სამანქანო გზისკენ მიახვეწებდნენ. რამდენიმე მათგანს ხელში ორი თითქმის ერთ ნაირი და ერთი ზომის გვირგვინი ეჭირა. ერთი მშენებლებისაგან იყო, ხოლო მეორე —სოფლის თავაყცე-ბის მიერ სოფლის სახელით მო-ტანილი. შინაბერა პიონერხელმძღვ-ნელს ცოტა ჯაფა როდი... დაადგა, რათა ბავშვებს ერთმანეთისთვის არ გაესწროთ და გვირგვინები გვერდოგვერდ ეტარებინათ. სოფლის ქვევით გულარუცხული და მაღლი-ერი ჭირისუფლები დაბნეული ტრი-ალბდნენ, ხელს ართმევდნენ ვინც მოხვდებოდათ და მაღლობის სიტყ-ვებს გაუგებრად ლულულუდებდნენ.

ვინ იცის, რამდენ ხანს იტრიალებ-დნენ, რომ ვიღაცას არ მოეფიქრ-ებინა და სათითაოდ არ ჩაეხსა ისინი მანქანაში. „სოფლიო მოვლ-ილი მაქვს, მაგრამ ასეთი დიდებუ-ლი ხალხი არსად შემხვედრიაო!“— იძახდა ერთ-ერთი ჩამოსულთაგანი და სათვალეს და ცრემლებს ერ-თად იწმენდა.

და ისე ჩანდა, თითქოს სოფელმა ამჯერადაც ღირსეულად გაუძლო გა-ნსაცდელს, რამდენადაც ამჯერადაც ღირსეულად მოიხადა თავისი მამა-პაპური ვალი, რა თქმა უნდა, უპირველეს ყოვლისა—თავისი არსე-ბობის წინაშე —კიდევ ერთხელ დაამტკიცა თავისი სუვერენული... თავისთავადი ფიციება თუ ხასიათი და ამ ხასიათის არსებობის უფუ-ნებად, რადგან ის მაღლიერი შეძ-ხილი... მთელი მოსოფლი შემოვლ-ილი მაქვს... რაც უნდა ყოფი-

ული მუშის სხოვნას. მაშინ არ იყო აშენებული მშენებელითა კულტურის სასახლე, რომლის შესახებაც შემ-დეგში დედაქალაქიდან მშენებლობა-ზე სტუმრად ჩამოსულმა სახალხო არტისტმა გულწრფელად თქვა: „ინე-ტავ, ასეთ შენობაში მოთავსა ჩვენი თეატრი და მეტს არას ვი-ნატრებდი რაო?!“—ამიტომ, მიცვა-ლებული სოფლის ოცდაათიან წლე-ბში აშენებულ, ოდნავ გვერდზე მოქცეულ ფიცრულ კლუბში დაას-ვენეს. არ ვიცი, მშენებლობის ხელმძღვანელთა გამოუცდლობის გამო (მშენებლობა ხომ ის-ის იყო იწყებოდა) თუ იმიტომ, რომ მიც-ვალებული ადგილობრივი კოლმეუ-რნეობის სახსრებით აშენებულ კლუ-ბში დაასვენეს, უნებურად ინიციატ-ივას სოფლები დაეუფლნენ, ფა-ქტობრივად ისინი იქცნენ მიცვალ-ებულის უპირველეს ჭირისუფლებად.

როგორც ასეთ დროს იცოდნენ ხო-ლმე, სოფლებებმა თავიანთი სახ-ლებიდან მოიტანეს ხალიჩები, ფარ-ღები და ისე მოართეს კლუბის და-რბაში, რომ შიგნიდან ის სულთ-ნის სასახლე ეგონებოდა კაცს, სამი დღე ესვენა მიცვალებული კლუბში, სამი დღე, სანამ ნამდვილ ქირის-უფლებს მიაწვდიდნენ ხმას და ჩამოვიდოდნენ. სამი დღის განმავ-ლობაში სოფელი თავისი ადათისა და წესის მიხედვით პატრონობდა, ღამის კუთვდა მას.

წასვენების დღეს, როგორც გან-ვენებამდე ხდებოდა ხოლმე, კლუბთან თითქმის მთელმა სოფელმა მოიყა-რა თავი. მოვიდნენ, რა თქმა უნ-და, მშენებლებიც. რაიონის ცენტ-რიდანაც ჩამოვიდნენ. ადგილობრივი სკოლის დირექტორმა და შინაბერა პიონერხელმძღვანელმა კლუბის შე-სასვლელთან პიონერები დააყენეს. პიონერები მიუძღოდნენ წინ კუბოს, როცა მას ცენტრალურ სამანქანო გზისკენ მიახვეწებდნენ. რამდენიმე მათგანს ხელში ორი თითქმის ერთ ნაირი და ერთი ზომის გვირგვინი ეჭირა. ერთი მშენებლებისაგან იყო, ხოლო მეორე —სოფლის თავაყცე-ბის მიერ სოფლის სახელით მო-ტანილი. შინაბერა პიონერხელმძღვ-ნელს ცოტა ჯაფა როდი... დაადგა, რათა ბავშვებს ერთმანეთისთვის არ გაესწროთ და გვირგვინები გვერდოგვერდ ეტარებინათ. სოფლის ქვევით გულარუცხული და მაღლი-ერი ჭირისუფლები დაბნეული ტრი-ალბდნენ, ხელს ართმევდნენ ვინც მოხვდებოდათ და მაღლობის სიტყ-ვებს გაუგებრად ლულულუდებდნენ.

ვინ იცის, რამდენ ხანს იტრიალებ-დნენ, რომ ვიღაცას არ მოეფიქრ-ებინა და სათითაოდ არ ჩაეხსა ისინი მანქანაში. „სოფლიო მოვლ-ილი მაქვს, მაგრამ ასეთი დიდებუ-ლი ხალხი არსად შემხვედრიაო!“— იძახდა ერთ-ერთი ჩამოსულთაგანი და სათვალეს და ცრემლებს ერ-თად იწმენდა.

და ისე ჩანდა, თითქოს სოფელმა ამჯერადაც ღირსეულად გაუძლო გა-ნსაცდელს, რამდენადაც ამჯერადაც ღირსეულად მოიხადა თავისი მამა-პაპური ვალი, რა თქმა უნდა, უპირველეს ყოვლისა—თავისი არსე-ბობის წინაშე —კიდევ ერთხელ დაამტკიცა თავისი სუვერენული... თავისთავადი ფიციება თუ ხასიათი და ამ ხასიათის არსებობის უფუ-ნებად, რადგან ის მაღლიერი შეძ-ხილი... მთელი მოსოფლი შემოვლ-ილი მაქვს... რაც უნდა ყოფი-

ული მუშის სხოვნას. მაშინ არ იყო აშენებული მშენებელითა კულტურის სასახლე, რომლის შესახებაც შემ-დეგში დედაქალაქიდან მშენებლობა-ზე სტუმრად ჩამოსულმა სახალხო არტისტმა გულწრფელად თქვა: „ინე-ტავ, ასეთ შენობაში მოთავსა ჩვენი თეატრი და მეტს არას ვი-ნატრებდი რაო?!“—ამიტომ, მიცვა-ლებული სოფლის ოცდაათიან წლე-ბში აშენებულ, ოდნავ გვერდზე მოქცეულ ფიცრულ კლუბში დაას-ვენეს. არ ვიცი, მშენებლობის ხელმძღვანელთა გამოუცდლობის გამო (მშენებლობა ხომ ის-ის იყო იწყებოდა) თუ იმიტომ, რომ მიც-ვალებული ადგილობრივი კოლმეუ-რნეობის სახსრებით აშენებულ კლუ-ბში დაასვენეს, უნებურად ინიციატ-ივას სოფლები დაეუფლნენ, ფა-ქტობრივად ისინი იქცნენ მიცვალ-ებულის უპირველეს ჭირისუფლებად.

როგორც ასეთ დროს იცოდნენ ხო-ლმე, სოფლებებმა თავიანთი სახ-ლებიდან მოიტანეს ხალიჩები, ფარ-ღები და ისე მოართეს კლუბის და-რბაში, რომ შიგნიდან ის სულთ-ნის სასახლე ეგონებოდა კაცს, სამი დღე ესვენა მიცვალებული კლუბში, სამი დღე, სანამ ნამდვილ ქირის-უფლებს მიაწვდიდნენ ხმას და ჩამოვიდოდნენ. სამი დღის განმავ-ლობაში სოფელი თავისი ადათისა და წესის მიხედვით პატრონობდა, ღამის კუთვდა მას.

წასვენების დღეს, როგორც გან-ვენებამდე ხდებოდა ხოლმე, კლუბთან თითქმის მთელმა სოფელმა მოიყა-რა თავი. მოვიდნენ, რა თქმა უნ-და, მშენებლებიც. რაიონის ცენტ-რიდანაც ჩამოვიდნენ. ადგილობრივი სკოლის დირექტორმა და შინაბერა პიონერხელმძღვანელმა კლუბის შე-სასვლელთან პიონერები დააყენეს. პიონერები მიუძღოდნენ წინ კუბოს, როცა მას ცენტრალურ სამანქანო გზისკენ მიახვეწებდნენ. რამდენიმე მათგანს ხელში ორი თითქმის ერთ ნაირი და ერთი ზომის გვირგვინი ეჭირა. ერთი მშენებლებისაგან იყო, ხოლო მეორე —სოფლის თავაყცე-ბის მიერ სოფლის სახელით მო-ტანილი. შინაბერა პიონერხელმძღვ-ნელს ცოტა ჯაფა როდი... დაადგა, რათა ბავშვებს ერთმანეთისთვის არ გაესწროთ და გვირგვინები გვერდოგვერდ ეტარებინათ. სოფლის ქვევით გულარუცხული და მაღლი-ერი ჭირისუფლები დაბნეული ტრი-ალბდნენ, ხელს ართმევდნენ ვინც მოხვდებოდათ და მაღლობის სიტყ-ვებს გაუგებრად ლულულუდებდნენ.

ვინ იცის, რამდენ ხანს იტრიალებ-დნენ, რომ ვიღაცას არ მოეფიქრ-ებინა და სათითაოდ არ ჩაეხსა ისინი მანქანაში. „სოფლიო მოვლ-ილი მაქვს, მაგრამ ასეთი დიდებუ-ლი ხალხი არსად შემხვედრიაო!“— იძახდა ერთ-ერთი ჩამოსულთაგანი და სათვალეს და ცრემლებს ერ-თად იწმენდა.

და ისე ჩანდა, თითქოს სოფელმა ამჯერადაც ღირსეულად გაუძლო გა-ნსაცდელს, რამდენადაც ამჯერადაც ღირსეულად მოიხადა თავისი მამა-პაპური ვალი, რა თქმა უნდა, უპირველეს ყოვლისა—თავისი არსე-ბობის წინაშე —კიდევ ერთხელ დაამტკიცა თავისი სუვერენული... თავისთავადი ფიციება თუ ხასიათი და ამ ხასიათის არსებობის უფუ-ნებად, რადგან ის მაღლიერი შეძ-ხილი... მთელი მოსოფლი შემოვლ-ილი მაქვს... რაც უნდა ყოფი-

ული მუშის სხოვნას. მაშინ არ იყო აშენებული მშენებელითა კულტურის სასახლე, რომლის შესახებაც შემ-დეგში დედაქალაქიდან მშენებლობა-ზე სტუმრად ჩამოსულმა სახალხო არტისტმა გულწრფელად თქვა: „ინე-ტავ, ასეთ შენობაში მოთავსა ჩვენი თეატრი და მეტს არას ვი-ნატრებდი რაო?!“—ამიტომ, მიცვა-ლებული სოფლის ოცდაათიან წლე-ბში აშენებულ, ოდნავ გვერდზე მოქცეულ ფიცრულ კლუბში დაას-ვენეს. არ ვიცი, მშენებლობის ხელმძღვანელთა გამოუცდლობის გამო (მშენებლობა ხომ ის-ის იყო იწყებოდა) თუ იმიტომ, რომ მიც-ვალებული ადგილობრივი კოლმეუ-რნეობის სახსრებით აშენებულ კლუ-ბში დაასვენეს, უნებურად ინიციატ-ივას სოფლები დაეუფლნენ, ფა-ქტობრივად ისინი იქცნენ მიცვალ-ებულის უპირველეს ჭირისუფლებად.

სახიჩრებული სახისათვის დაეფარ-ებინა. მერე ფეხები გაუსწორა, მკლავები გულზე დაუკრიფა... რამ-დენადმე შეიძლებოდა, ტანსაცმელი, რომელიც ზედ ეცვა მკვდარს, წეს-რიგში მოეყვანა. სოფელს რაღაც-ნაირი დაზნაულის გრძობა ტანჯა-ვდა და ეს თითქოს იმიტომ, რომ ამ მოულოდნელ, გაუთვალისწინე-ბელ ხიფათს ასე მოუმზადებელი, უმწირო შეხვდა და როდესაც მე-დეა ბებიამ იმ ბრუნებების შუაზე გახევა მოინდომა, რომლის მეორე ნახევარზეც მკვდარი ესვენა და ვერ მოერია, და როდესაც მოხედა სოფლის მამაკაცებს, ისინი უშაშ, თითქოს ჩადენილი უნებელი დანაშაულის გამოხადებდა უნდათო, ყველანი ერთბაშად დაიბრუნენ... მერე ის ბრუნები გაშალეს და მკვდარს თავიდან ფეხამდე გადა-ფარეს.

ახლა კი უკვე მკვდარი ნამდვილ, უფრო სწორად, ჩვეულებრივ მკვდარს ჰგავდა, სოფელიც თით-ქოს მხოლოდ ახლა მიხვდა, რომ წინ მიცვალებული ესვენა და წესისამერ მოთქმას შეუდგა. ქაღ-ბი (ახლათ ინსტიქტურად, ჩვეუ-ლებების მიხედვით) ბრუნებზედაფა-რებული დაღუპული მუშის ირგვლივ ნახევარწრედ შეიკრიბნენ და ისეთი მოთქმით განაგრძეს გულისტკივილ-ის გამოხატვა, თითქოს მათ წინ სოფლის საუკეთესო შვილი, სოფ-ლის მომავალი ესვენა, არადა იმ მომენტში სოფელითაგან თითქმის არავინ იცოდა, ხალხური იყო ის და არც არავის უყითხავს ტომით, მო-დებოდა უცხო და ვინ იცის, რა მიხნით, რა ოცნების გამო აქ გზის მშენებლობაზე ჩამოხული „რუსის“ აგან-ჩავანა (იმ დროს სოფელი ჩამოხულ ყველა არაადგილობრივ მკვდარს, რა ეროვნებისა უნდა ყოფილიყო, რატომღაც „რუსს“ ეძახდა, ხოლო თუ იგი შავგერ-მანი იქნებოდა ან უნაგისფერი გადარკვდა— „თათარსი“)—აქ, ამ მარადიული თოვლის შარავანდელით თავწაქრული მთების საუფლოში, ამ საამოდ მოშრიანდ მდინარის ხეობა-ში, ამ ლურჯი ცის თაღის ქვეშ, ამ ზღაპრული ბუნების წილში— ამ სამოთხეში განა ყველა ამ ბუ-ნების, ამ სამოთხის შვილი არ იყო?!.. კაცებმა ჯიბეზე იკრეს ხელი და სიგარეტები ამოაძვრინეს. მერე თანდათანობით გარს შემოერთა-ნენ ერთ-ერთ ახალგაზრდა მუშას, რომელიც ართოლებული ხმით, თითქმის ტირილით, ყველამ კლდის ჩამონგრევის ეპიზოდს. ახალგაზრდა მუშა აქაური, ამ სოფლის მკვდარი იყო და მწუხარების გარდა ისიც უმბორკავდა ენას, რომ ისეთი განც-და ჰქონდა, თითქოს მასწავლებლის წინ იდგა (როგორც მაშინ, ბავშ-ვობაში) და მოუშვადებელი ყვებოდა აუცილებელ საწვეპრო ადგილს წიგნიდან. მაღიმაღ ჩერდებოდა, ნერწყვს ძლივსძლივობით ყლაპავდა, სიტყვებს იმეორებდა, ჭუჭყიანი ხე-ლისგულით შუბლიდან ოფლს იწმე-ნდდა და ისედაც ტალახით მოსვრილ სახეს უარესად ითხუპნიდა.

და იმეორებდა, თითქოს სოფელმა ამჯერადაც ღირსეულად გაუძლო გა-ნსაცდელს, რამდენადაც ამჯერადაც ღირსეულად მოიხადა თავისი მამა-პაპური ვალი, რა თქმა უნდა, უპირველეს ყოვლისა—თავისი არსე-ბობის წინაშე —კიდევ ერთხელ დაამტკიცა თავისი სუვერენული... თავისთავადი ფიციება თუ ხასიათი და ამ ხასიათის არსებობის უფუ-ნებად, რადგან ის მაღლიერი შეძ-ხილი... მთელი მოსოფლი შემოვლ-ილი მაქვს... რაც უნდა ყოფი-

ული მუშის სხოვნას. მაშინ არ იყო აშენებული მშენებელითა კულტურის სასახლე, რომლის შესახებაც შემ-დეგში დედაქალაქიდან მშენებლობა-ზე სტუმრად ჩამოსულმა სახალხო არტისტმა გულწრფელად თქვა: „ინე-ტავ, ასეთ შენობაში მოთავსა ჩვენი თეატრი და მეტს არას ვი-ნატრებდი რაო?!“—ამიტომ, მიცვა-ლებული სოფლის ოცდაათიან წლე-ბში აშენებულ, ოდნავ გვერდზე მოქცეულ ფიცრულ კლუბში დაას-ვენეს. არ ვიცი, მშენებლობის ხელმძღვანელთა გამოუცდლობის გამო (მშენებლობა ხომ ის-ის იყო იწყებოდა) თუ იმიტომ, რომ მიც-ვალებული ადგილობრივი კოლმეუ-რნეობის სახსრებით აშენებულ კლუ-ბში დაასვენეს, უნებურად ინიციატ-ივას სოფლები დაეუფლნენ, ფა-ქტობრივად ისინი იქცნენ მიცვალ-ებულის უპირველეს ჭირისუფლებად.

როგორც ასეთ დროს იცოდნენ ხო-ლმე, სოფლებებმა თავიანთი სახ-ლებიდან მოიტანეს ხალიჩები, ფარ-ღები და ისე მოართეს კლუბის და-რბაში, რომ შიგნიდან ის სულთ-ნის სასახლე ეგონებოდა კაცს, სამი დ

